T091 ATĐ 3 (01) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q1-Tựa

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1545

LUAÄN
A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA
Naêm traêm Ñaïi A-la-haùn cuøng taïo luaän.
Tam Taïng Phaùp Sö Huyeàn Trang dòch Phaïn saùng Haùn
QUYEÅN 1 PHAÅM TÖÏA

Hoûi: Ai taïo ra luaän naøy? Ñaùp: Phaät Theá Toân. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì trí Nhaát thieát chuûng ñaõ bieát ñöôïc phaùp taùnh voâ cuøng saâu xa vi dieäu, khoâng phaûi laø baäc Nhaát thieát trí Phaät Theá Toân, thì aùi coù theå chöùng ñöôïc Ñaúng Giaùc cöùu caùnh ñeå khai baøy roõ raøng? Neáu nhö vaäy thì trong luaän naøy ai hoûi-ai ñaùp? Hoaëc coù thuyeát cho raèng: Toân giaû Xaù-lôïi-töû hoûi, Phaät Theá Toân ñaùp. Laïi coù thuyeát cho raèng: Naêm traêm A-la-haùn hoûi, Phaät Theá Toân ñaùp. Coù thuyeát laïi cho raèng: Caùc Thieân thaàn hoûi, Phaät Theá Toân ñaùp. Coù sö khaùc cho raèng: Hoùa Tyø kheo hoûi, Phaät Theá Toân ñaùp. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì chö Phaät töø nôi phaùp voán nhö vaäy maø bieát phaùp taùnh, caàn phaûi khai baøy roõ raøng cho caùc theá gian neân caùch chaéc chaén. Nhöng maø khoâng coù ngöôøi hoûi, baáy giôø Ñöùc Theá Toân hoùa laøm Tyø kheo, hình töôùng vaø dung maïo ñoan chaùnh khieán cho moïi ngöôøi thích troâng thaáy, caïo boû raâu toùc khoaùc y Taêng-giaø-chi, ñeå cho hoùa Tyø kheo thöa hoûi vaø Phaät Theá Toân ñaùp, gioáng nhö ñöa ra nhaân duyeân thöa hoûi veà yù nghóa cuûa caùc phaùp. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì luaän naøy taïi vì sao coù lôøi truyeàn tuïng laø do Toân giaû Ca-ña-dieãn-ni-töû taïo ra?

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 1 4

Ñaùp: Bôûi vì nhôø Toân giaû aáy thoï trì vaø dieãn thuyeát roäng ra khieán cho truyeàn baù khaép nôùi, cho neân danh xöng cuûa luaän naày thuoäc veà Toân giaû, nhöng thaät söï laø Ñöùc Phaät thuyeát ra. Laïi coù thuyeát cho raèng: Luaän naøy chính laø Toân giaû Ca-ña-dieãn-ni-töû taïo ra. Hoûi: Haù khoâng phaûi tröôùc ñaây noùi bôûi vì trí Nhaát thieát chuûng ñaõ bieát ñöôïc phaùp taùnh voâ cuøng saâu xa vi dieäu, khoâng phaûi laø baäc Nhaát thieát trí Phaät Theá Toân thì ai coù theå chöùng ñöôïc Ñaúng Giaùc cöùu caùnh ñeå khai baøy roõ raøng; taïi sao Toân giaû aáy coù theå taïo ra luaän naøy vaäy? Ñaùp: Bôûi vì Toân giaû aáy cuõng coù Giaùc Tueä kheùo leùo vaø saéc beùn voâ cuøng saâu xa vi dieäu, deã daøng bieát roõ töï töôùng vaø coïng töôùng cuûa caùc phaùp, thoâng suoát vaên nghóa vaø phaïm vi tröôùc sau, deã daøng hieåu roõ ba taïng lìa xa nhieãm oâ cuûa ba coõi vaø thaønh töïu Tam minh, ñaày ñuû saùu thaàn thoâng vaø taùm giaûi thoaùt, ñaït ñöôïc kieán giaûi voâ ngaïi, coù ñöôïc nguyeän trí tuyeät vôøi, ñaõ töøng ôû nôi naêm traêm vò Phaät quaù khöù, tu taäp phaïm haïnh laâu daøi phaùt khôûi theä nguyeän roäng lôùn: Con ôû ñôøi vò

lai, sau khi Ñöùc Phaät Thích Ca Maâu Ni nhaäp Nieát-baøn, seõ soaïn ra A-tyø-ñaït-ma. Cho neân noùi nhö vaäy. Trong chuùng ñeä töû cuûa taát caû Nhö lai ÖÙng Chaùnh Ñaúng Giaùc, phaùp voán nhö vaäy ñeàu coù hai Ñaïi Luaän sö duy trì chaùnh phaùp, neáu luùc coøn taïi theá thì nhö Toân giaû Xaù-lôïi-töû, neáu sau khi nhaäp Nieát-baøn thì nhö Toân giaû Ca-ña-dieãn-ni-töûû, cho neân Toân giaû aáy duøng löïc cuûa nguyeän trí quaùn veà phaùp coù lôïi ích maø soaïn ra luaän naøy. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì Ñöùc Phaät thuyeát ra A-tyø-ñaït-ma, laø nhö theá naøo vaäy? Ñaùp: Ñöùc Theá Toân taïi theá ôû khaép moïi xöù sôû, vì caùc höõu tình maø duøng caùc loaïi luaän baøn veà ñaïo, phaân bieät phaùt trieån thuyeát A-tyø-ñaït-ma. Sau khi Ñöùc Phaät nhaäp Nieát-baøn hoaëc luùc coøn taïi theá, caùc Thaùnh ñeä töû duøng nguyeän trí tuyeät vôøi, tuøy thuaän bieân taäp taùch ra laøm thaønh boä loaïi. Vì vaäy, Toân giaû Ca-ña-dieãn-ni-töû sau khi Ñöùc Phaät nhaäp Nieát-baøn, cuõng duøng nguyeän trí vi dieäu tuøy thuaän bieân taäp soaïn ra luaän Phaùt Trí, nghóa laø töø trong caùc luaän veà ñaïo do Ñöùc Phaät thuyeát ra maø saép xeáp thieát laäp chöông moân, neâu ra tuïng toùm taét soaïn thaønh töøng chöông rieâng bieät, cheá ñònh teân goïi chung laø Uaån. Ñoù laø taäp hôïp caùc luaän noùi veà nhöõng loaïi Dò töôùng, cheá ñònh laøm thaønh Taïp uaån; taäp hôïp caùc luaän noùi veà Kieát, cheá ñònh laøm thaønh Kieát uaån; taäp hôïp caù luaän noùi veà Trí, cheá ñònh maø thaønh Trí uaån; taäp hôïp caùc luaän noùi veà Nghieäp, cheá ñònh laøm thaønh Nghieäp uaån; taäp hôïp caùc luaän noùi veà Ñaïi chuûng, cheá ñònh laøm thaønh Ñaïi chuûng uaån; taäp hôïp caùc luaän noùi veà Caên, cheá ñònh laøm thaønh caên uaån; taäp hôïp caùc luaän noùi veà Ñònh, cheá ñònh laøm thaønh Ñònh uaån; taäp hôïp caùc luaän

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 1 5

noùi veà Kieán, cheá ñònh laøm thaønh Ñònh uaån. Gioáng nhö taát caû OÂ-ñaø-nam tuïng, ñeàu laø Ñöùc Phaät thuyeát ra, nghóa laø Phaät Theá Toân ôû khaép moïi xöù sôû, vì caùc höõu tình tuøy theo söï thích hôïp maø tuyeân thuyeát. Sau khi Ñöùc Phaät nhaäp Nieát-baøn, caùc Ñaïi ñöùc cöùu giuùp chaùnh phaùp, laàn löôït ñöôïc nghe tuøy thuaän bieân taäp laïi, cheá ñònh thieát laäp teân goïi phaåm loaïi, ñoù laø taäp hôïp caùc tuïng veà voâ thöôøng maø laäp thaønh phaåm Voâ thöôøng, cho ñeán taäp hôïp caùc tuïng veà Phaïm chí maø laäp thaønh Phaïm chí. ÔÛ ñaây cuõng nhö vaäy, A-tyø-ñaït-ma voán laø Ñöùc Phaät thuyeát ra, hoaëc ñeä töû thuyeát ra maø khoâng traùi vôùi phaùp taùnh, thì Ñöùc Theá Toân ñeàu cho pheùp Tyø kheo thoï trì. Vì vaäy, Toân giaû aáy laàn löôït ñöôïc nghe, hoaëc laø duøng löïc nguyeän trí quaùn saùt bieân taäp laïi, vì khieán cho chaùnh phaùp toàn taïi laâu daøi maø cheá ñònh soaïn ra luaän naøy. Vaû laïi, chö Phaät xuaát theá ñeàu cheá ra ba Taïng, ñoù laø Toá-ñaùt-laõm (Kinh), Tyø-naïi-da (Luaät), A-tyø-ñaït-ma (Luaän). Ba Taïng nhö vaäy coù gì sai bieät? Coù thuyeát cho raèng: khoâng coù gì sai bieät. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì taát caû giaùo thuyeát cuûa chö Phaät töø neân bieån trí maø sinh ra, tuøy theo neân bieån giaùc maø phaùt ra, cuøng chung löïc voâ uùy maø thaâu nhieáp, cuøng chung neân Ñaïi bi maø phaùt khôûi nhö nhau. Laïi coù thuyeát cho raèng: Cuõng coù sai bieät. Vaû laïi teân goïi chính laø söï sai bieät, nghóa laø Taïng naøy teân goïi Toá-ñaùt-laõm,

Taïng naøy teân goïi Tyø-naïi-da, Taïng naøy teân goïi A-tyø-ñaït- ma. Laïi nöõa, döïa vaøo xöù sôû cuõng coù sai bieät, nghóa laø neáu döïa vaøo taâm taêng thöôïng maø luaän baøn veà ñaïo thì ñoù laø Toá-ñaùt-laõm, neáu döïa vaøo giôùi taêng thöôïng maø luaän baøn veà ñaïo thì ñoù laø Tyø-naïi-da, neáu döïa vaøo tueä taêng thöôïng maø luaän baøn veà ñaïo thì ñoù laø A-tyø-ñaït-ma. Hoûi: ÔÛ trong taát caû coù theå ñaït ñöôïc taát caû, nghóa laø trong Toá-ñaùt- laõm cuõng coù döïa vaøo giôùi taêng thöôïng. Tueä taêng thöôïng maø luaän veà ñaïo, trong Tyø-naïi-da cuõng coù döïa vaøo taâm taêng thöôïng- tueä taêng thöôïng maø luaän veà ñaïo, trong A-tyø-ñaït-ma cuõng coù döïa vaøo taâm taêng thöôïng- giôùi taêng thöôïng maø luaän veà ñaïo. Nhö vaäy ba Taïng seõ khoâng coù gì sai bieät chaêng? Ñaùp: Döïa vaøo söï taêng tröôûng thuø thaéng maø noùi, nghóa laø trong Toá- ñaùt-laõm döïa vaøo taâm taêng thöôïng ñeå luaän veà ñaïo taêng tröôûng thuø thaéng, trong Tyø-naïi-da döïa vaøo giôùi taêng thöôïng ñeå luaän veà ñaïo taêng tröôûng thuø thaéng, trong A-tyø-ñaït-ma döïa vaøo taêng thöôïng ñeå luaän veà ñaïo taêng tröôûng thuø thaéng. Coù thuyeát cho raèng: Trong Toá-ñaùt-laõm döïa vaøo taâm taêng thöôïng luaän veà ñaïo thì ñoù laø Toá-ñaùt-laõm, döïa vaøo giôùi taêng thöôïng luaän veà ñaïo thì chính laø Tyø-naïi-da, döïa vaøo tueä taêng thöôïng luaän veà ñaïo thì chính laø A-tyø-ñaït-ma; trong Tyø-naïi-da döïa vaøo giôùi taêng thöôïng luaän

veà ñaïo thì Tyø-naïi-da, döïa vaøo taâm taêng thöôïng luaän veà ñaïo thì chính laø Toá-ñaùt-laõm, döïa vaøo tueä taêng thöôïng luaän veà ñaïo thì chính laø A-tyø-ñaït-ma; trong A-tyø-ñaït-ma döïa vaøo tueä taêng thöôïng luaän veà ñaïo thì ñoù laø A-tyø-ñaït-ma, döïa vaøo taâm taêng thöôïng luaän veà ñaïo thì chính laø Toá-ñaùt-laõm, döïa vaøo giôùi taêng thöôïng luaän veà ñaïo thì chính laø Tyø-naïi-da. Vì vaäy döïa vaøo xöù sôû cuõng coù sai bieät. Vaû laïi, nhöõng gì hieån baøy cuõng coù sai bieät, nghóa laø Toá-ñaùt-laõm theo thöù töï maø hieån baøy, ñoù laø trong Toá-ñaùt-laõm phaûi mong caàu theo thöù töï, vì sao Ñöùc Theá Toân khoâng ngöøng phaåm naøy maø tuyeân thuyeát phaåm kia? Neáu Tyø-naïi-da do duyeân khôûi maø hieån baøy, thì noùi laø trong Tyø- naïi-da caàn phaûi caàu duyeân khôûi, Theá Toân döïa vaøo duyeân khôûi maø cheá laäp raát nhieàu hoïc xöù? A-tyø-ñaït-ma do taùnh töôùng maø hieån baøy, nghóa laø trong A-tyø-ñaït-ma caàn phaûi caàu taùnh-töôùng chaân thaät cuûa caùc phaùp, chöù khoâng phaûi caàn caàu duyeân khôûi theo thöù töï kia, hoaëc laø tröôùc hay laø sau, hoaëc khoâng coù duyeân khôûi cuõng khoâng coù gì sai traùi. Laïi nöõa, Ñaúng löu cuõng coù nhöõng sai bieät, nghóa laø Toá-ñaùt-laõm chính laø Löïc cuûa Ñaúng löu, Tyø-naïi-da laø Ñaïi bi cuûa Ñaúng löu, A-tyø-ñaït-ma laø Voâ uùy cuûa Ñaúng löu. Laïi nöõa, phaùp ñaõ thuyeát ra cuõng coù nhöõng sai bieät, nghóa laø thuyeát giaûng xen laãn nhieàu loaïi chính laø Toá-ñaùt-laõm, thuyeát veà caùc hoïc xöù chính laø Tyø-naïi-da, phaân bieät töï töôùng vaø coïng töôùng cuûa caùc phaùp chính laø A-tyø-ñaït-ma. Laïi nöõa, nhöõng vieäc laøm cuõng coù sai bieät, nghóa laø ngöôøi chöa gieo troàng thieän caên thì khieán cho gieo troàng thieän caên maø thuyeát veà Toá-ñaùt- laõm, ngöôøi ñaõ gieo troàng thieän caên thì khieán cho noái tieáp nhau thaønh thöïc maø thuyeát veà Tyø-naïi-da,

noái tieáp nhau ñaõ thaønh thöïc thì khieán cho ñöôïc giaûi thoaùt thaät söï maø thuyeát veà A-tyø-ñaït-ma. Laïi nöõa, phaàn vò cuõng coù nhöõng sai bieät, nghóa laø döïa vaøo phaàn vò baét ñaàu söï nghieäp maø thuyeát veà Toá-ñaùt-laõm, döïa vaøo phaàn vò ñaõ xuyeân suoát thoùi quen maø noùi veà Tyø-naïi-da, döïa vaøo phaàn vò vöôït leân treân taùc yù maø thuyeát veà A-tyø-ñaït-ma. Laïi nöõa, tieán leân cuõng coù nhöõng sai bieät, nghóa laø chö böôùc vaøo chaùnh phaùp thì khieán böôùc vaøo chaùnh phaùp cho neân thuyeát veà Toá-ñaùt- laõm, ñaõ böôùc vaøo chaùnh phaùp thì khieán thoï trì hoïc xöù cho neân thuyeát veà Tyø-naïi-da, ñaõ thoï trì hoïc xöù thì khieán thoâng suoát töôùng chaân thaät cuûa caùc phaùp cho neân thuyeát veà A-tyø-ñaït-ma. Vì vaäy ba Taïng cuõng coù sai bieät. Hoûi: Vì sao Toân giaû soaïn ra luaän naøy? Ñaùp: Vì laøm lôïi ích cho ngöôøi khaùc. Nghóa laø Toân giaû aáy daáy leân tö duy nhö vaäy: Laøm theá naøo maø khieán cho caùc loaïi höõu tình thoï trì khoâng

traùi ngöôïc ñoái vôùi Thaùnh giaùo cuûa Phaät? Tinh tieán tö duy truø tính quaùn saùt, töø ñoù voâ löôïng phieàn naõo aùc haønh khoâng coøn hieän ôû tröôùc maét, lieàn ñöôïc toû ngoä tieán vaøo phaùp taùnh raát saâu, cho neân soaïn ra luaän naøy. Ví nhö coù ngöôøi laøm lôïi ích cho ngöôøi khaùc maø ôû nôi toái taêm muø mòt thaép ngoïn ñeøn soi saùng toûa khaép, khieán ngöôøi coù maét troâng thaáy caûnh saéc; Toân giaû cuõng nhö vaäy, vì laøm lôïi ích cho ngöôøi khaùc maø sau khi Ñöùc Phaät dieät ñoä, cheá ñònh soaïn ra luaän naøy, khieán ngöôøi coù trí tieán saâu vaøo phaùp taùnh. Laïi nhö chö Phaät vì laøm lôïi ích cho ngöôøi khaùc maø khai baøy roõ raøng dieãn thuyeát veà möôøi hai phaàn giaùo, ñoù laø: 1. Kheá kinh. 2. ÖÙng tuïng. 3. Kyù bieät. 4. Phuùng tuïng. 5. Töï thuyeát. 6. Duyeân khôûi. 7. Thí duï. 8. Boån söï. 9. Boån sinh. 10. Phöông quaûng. 11. Hy phaùp. 12. Luaän nghò. Nguyeân côù theá naøo? Caùc loaøi höõu tình, tuy coù söùc maïnh cuûa nhaân nhöng neáu khoâng coù söùc maïnh cuûa duyeân maø phaùt khôûi giaùc ngoä, thì cuoái cuøng khoâng coù theå tu haïnh tieán leân cao hôn, caàn phaûi gaëp ñöôïc söùc maïnh cuûa duyeân thì môùi coù theå tu haønh. Ví nhö trong hoà tuy coù caùc loaïi hoa sen tuyeät vôøi nhö OÁt-baùt-la..., nhöng neáu aùnh saùng maët traêng-maët trôøi khoâng soi chieáu tieáp xuùc, thì khoâng nôû roä vaø khoâng toûa ra caùc loaïi höông thôm, caàn phaûi coù söï soi chieáu tieáp xuùc cuûa aùnh saùng maët traêng- maët trôøi, thì môùi coù theå tuøy theo loaïi maø nôû roä toûa ra höông thôm. Laïi nhö trong boùng toái coù caùc loaïi ñoà vaät, neáu khoâng coù ngoïn ñeøn soi saùng thì cuoái cuøng khoâng theå naøo troâng thaáy, caàn phaûi nhôø ngoïn ñeøn soi saùng thì môùi coù theå troâng thaáy ñoà vaät. Höõu tình cuõng nhö vaäy, tuy coù söùc maïnh cuûa nhaân maø neáu khoâng coù söùc maïnh cuûa duyeân, thì nhö tröôùc ñaõ noùi roäng. Nhö coù tuïng noùi: Ví nhö trong caên nhaø toái ñen, tuy coù raát nhieàu loaïi vaät duïng, Khoâng coù ñeøn boùng toái phuû che, coù maét cuõng khoâng theå thaáy ñöôïc. Nhö vaäy tuy laø ngöôøi coù trí, khoâng thuaän theo ngöôøi khaùc nghe

phaùp. Ngöôøi naøy cuoái cuøng khoâng coù theå, phaân bieät roõ raøng nghóa thieän- aùc. Ví nhö ngöôøi coù ñoái maét saùng, nhôø caây ñeøn thaáy nhöõng caûnh saéc, Ngöôøi coù trí döïa vaøo ña vaên, coù theå phaân bieät nghóa thieän-aùc. Ña vaên coù theå bieát roõ phaùp, ña vaên roài phaùp baát thieän. Ña vaên lìa boû phaùp voâ nghóa, ña vaên ñaït ñöôïc caûnh Nieát-baøn. Laïi nhö kinh noùi: “Coù hai nhaân duyeân coù theå sinh ra chaùnh kieán, neân laø beân ngoaøi nghe phaùp aâm cuûa ngöôøi khaùc, hai laø beân trong taùc yù ñuùng nhö lyù”. Laïi trong kinh noùi: “Coù boán phaùp maø ngöôøi coù nhieàu vieäc phaûi laøm: 1. Gaàn guõi baïn toát. 2. Nghe phaùp töø ngöôøi khaùc. 3. Taùc yù ñuùng nhö lyù. 4. Phaùp tuøy theo phaùp haønh.” Laïi coù kinh noùi: “Neáu ñeä töû cuûa Ta nhaát taâm taäp trung laéng tai nghe Chaùnh phaùp thì coù theå tröø boû naêm Caùi, vaø coù theå tu haønh ñaày ñuû baûy giaùc phaàn.” Vì vaäy nhö chö Phaät vì lôïi ích cho moïi ngöôøi maø thuyeát möôøi hai phaàn giaùo, nhö vaäy Toân giaû aáy vì lôïi ích cho moïi ngöôøi maø cheá ñònh ra luaän naøy. Laïi nöõa, vì phaù tröø boùng toái voâ minh, nhö ngoïn ñeøn phaù tröø boùng toái luoân luoân phaùt ra aùnh saùng raïng ngôøi; A-tyø-ñaït- ma cuõng laïi nhö vaäy, phaù tröø boùng toái voâ minh phaùt ra aùnh saùng trí tueä, cho neân Toân giaû aáy cheá ñònh soaïn ra luaän naøy. Laïi nöõa, vì hieån baøy aûnh töôïng voâ ngaõ, ví nhö maët göông raát kheùo maøi nhaün laùng boùng, caùc loaïi caûnh saéc hình töôïng ñeàu hieän roõ ôû trong göông; A-tyø-ñaït-ma cuõng laïi nhö vaäy, phaân bieät töï töôùng vaø coäng töôùng cuûa caùc phaùp khieán cho aûnh töôïng voâ ngaõ hieån hieän roõ raøng cho neân Toân giaû aáy cheá ñònh soaïn ra luaän naày. Laïi nöõa, vì vöôït qua doøng soâng sinh töû, nhö thuyeàn beø vöõng chaéc ñeå cho traêm ngaøn chuùng sinh döïa vaøo khoâng coøn sôï haõi, töø bôø soâng beân naøy vöôït qua ñeán bôø soâng beân kia; A-tyø-ñaït-ma cuõng laïi nhö vaäy, voâ soá chö Phaät vaø caùc höõu tình, döïa vaøo taâm lyù voâ uùy, töø bôø sinh töû beân naøy ñeán ñöôïc bôø Nieát-baøn beân kia, cho neân Toân giaû aáy cheá ñònh soaïn ra luaän naøy. Laïi nöõa, vì y theo caùc kinh, nhö ngöôøi caàm ngoïn ñeøn ñi vaøo nhöõng caên nhaø toái ñen, coù theå troâng thaáy nhöõng caûnh saéc maø khoâng coù gì laøm meâ laàm hoãn loaïn; nhö vaäy ngöôøi thöïc haønh duøng A-tyø-ñaït-ma y theo nghóa lyù cuûa caùc kinh maø khoâng coù gì laøm meâ laàm hoãn loaïn, cho neân Toân giaû aáy cheá ñònh soaïn ra luaän naøy. Laïi nöõa, vì quaùn saùt caùc phaùp nhö thieän..., nhö ngöôøi phaân bieät vaät baùu coù naêng löïc deã daøng quaùn saùt

caùc vaät baùu nhö Kim cang..., A-tyø-ñaït-ma cuõng laïi nhö vaäy, coù naêng löïc deã daøng phaân bieät caùc phaùp nhö thieän ..., cho neân Toân giaû aáy cheá ñònh soaïn ra luaän naøy. Laïi nöõa, vì hieån baøy A-tyø-ñaït-ma, maø caùc Ñaïi Luaän Sö khoâng bò khuynh ñoäng, nhö nuùi Dieäu Cao ôû treân Kim luaân cho duø taát caû gioù maïnh gaàm gaøo tung cuoän chaán ñoäng nhöng khoâng theå naøo lay ñoäng ñöôïc; A- tyø-ñaït-ma cuûa caùc Ñaïi Luaän Sö cuõng laïi nhö vaäy, truù trong Thi-la thanh tònh, nhöõng loaïi aùc kieán khinh maïn-phaù hoaïi vaø taø luaän khoâng theå naøo phaù hoaïi ñöôïc, cho neân Toân giaû aáy cheá ñònh soaïn ra luaän naøy. Laïi nöõa, Toân giaû duøng ba nhaân duyeân maø cheá ñònh soaïn ra luaän naøy: 1. Laøm cho trí

tueä taêng theâm. 2. Laøm cho yù hieåu roõ thoâng suoát. 3. Vì ngaên chaën chaáp ngaõ. Laøm cho trí taêng theâm, nghóa laø ôû trong caùc kinh luaän noäi-ngoaïi, laøm cho trí taêng theâm chöù khoâng coù gì coù theå saùnh baèng A-tyø-ñaït-ma. Laøm cho yù hieãu roõ thoâng suoát, nghóa laø caùc höõu tình bò voâ minh laøm cho môø mòt, nhö coøn nguû vuøi chöa tænh giaác thì khoâng theå naøo bieát roõ raøng, caùi gì laø Bieán haønh, caùi gì chaúng phaûi bieán haønh, caùi gì duyeân vôùi caûnh giôùi cuûa mình, caùi gì duyeân vôùi caûnh giôùi cuûa ngöôøi, caùi gì duyeân vôùi höõu laäu, caùi gì duyeân vôùi voâ laäu, caùi gì duyeân vôùi höõu vi, caùi gì duyeân duyeân vôùi voâ vi? Theá naøo laø thaâu nhieáp, theá naøo laø töông öng, theá naøo laø nhaân, theá naøo laø duyeân? Ai thaønh töïu, ai khoâng thaønh töïu? Caùi gì thuaän vôùi caâu tröôùc, caùi gì thuaän vôùi caâu sau, caùi gì laø boán caâu, caùi gì laø caâu nhö vaäy, caùi gì laø caâu khoâng nhö vaäy? ÔÛ trong nhöõng caûnh nhö vaäy maø bieát roõ, khieán cho caùc höõu tình môû mang taâm yù giaùc ngoä, khoâng coù gì coù theå saùnh baèng A-tyø-ñaït-ma. Ngaên chaën chaáp ngaõ, Toân giaû ñaõ soaïn A-tyø-ñaït-ma, chöa töøng noùi laø coù Boå-ñaëc-giaø-la, luoân luoân hieån baøy caùc haønh troáng roãng vaø khoâng heà coù ngaõ. Duøng caùc loaïi nhaân duyeân nhö vaäy, cho neân Toân giaû aáy cheá ñònh soaïn ra luaän naøy. Hoûi: A-tyø-ñaït-ma coù töï taùnh theá naøo? Ñaùp: Tueä caên voâ laäu, bôûi vì laø töï taùnh maø thaâu nhieáp neân giôùi-neân xöù-neân uaån. Neáu cuøng töông öng vôùi Thuû, thì tuøy the chuyeån bieán maø thaâu nhieáp ba giôùi-hai xöù-naêm uaån. Ba giôùi thì goïi laø YÙ giôùi-Phaùp giôùi vaø YÙ thöùc giôùi, hai xöù thì goïi laø YÙ xöù vaø Phaùp xöù, naêm Uaån thì goïi laø Saéc uaån cho ñeán Thöùc uaån. Nhö trong kinh noùi: “Trôøi Döõïc xoa naøy ôû trong ñeâm daøi maø taâm tö chaát tröïc khoâng coù gì nònh hoùt löøa doái, caùc chuùng sinh coù hoûi ñieàu gì ñeàu laøm cho bieát roõ raøng chöù khoâng ñeå cho roái loaïn, mình duøng A-tyø-ñaït-ma raát saâu xa tuøy theo yù chuùng sinh ñaõ hoûi.” Trong

naøy caùi gì laø A-tyø-ñaït-ma raát saâu xa? Ñoù goïi laø tueä caên voâ laäu. Laïi trong kinh noùi: “Phieät-sa-thò naøy vaø ngoaïi ñaïo Thieän Hieàn cuøng Phaïm Thoï Baø-la-moân, ñeàu ôû trong ñeâm daøi maø taùnh tình chaát tröïc khoâng coø gì nònh hoùt löøa doái, caùc chuùng sinh coù hoûi ñieàu gì thì ñeàu laøm cho bieát roõ raøng chöù khoâng ñeå cho roái loaïn, mình duøng A-tyø-ñaït-ma raát saâu xa naøy tuøy theo yù chuùng sinh ñaõ hoûi.” Trong naøy caùi gì goïi laø A-tyø- ñaït-ma raát saâu xa? Ñoù goïi laø tueä caên voâ laäu. Laïi nhö caùc Ñöùc Phaät baûo vôùi Taây-nhó-ca raèng: “Ta coù A-tyø-ñaït-ma raát saâu xa, khoù thaáy-khoù hieåu, khoâng theå suy nghó, khoâng phaûi laø phaïm vi cuûa suy nghó, chæ coù ngöôøi trí tueä thoâng minh vi dieäu thì môùi coù theå bieát ñöôïc, khoâng phaûi trí noâng caïn cuûa oâng maø coù theå ñaït ñeán. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì oâng ôû trong ñeâm daøi vôùi caùch nhìn sai khaùc, chòu ñöïng sai khaùc, ham muoán sai khaùc, vui thích sai khaùc”. Trong naøy caùi gì laø A-tyø-ñaït-ma raát saâu xa? Ñoù goïi laø Khoâng-Voâ ngaõ vaø hieåu bieát ñuùng nhö thaät. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì ngoaïi ñaïo kia luoân luoân voïng chaáp theo ngaõ, taùnh cuûa - Voâ ngaõ chaúng phaûi laø haïng aáy maø ñaït ñöôïc.

Laïi nhö tröôùc Ñöùc Phaät baûo vôùi OÂ-ñaø-di raèng: “OÂng laø keû ngu muoäi muø loøa khoâng coù maét tueä, laøm sao coù theå cuøng vôùi haøng Tyø kheo Thöôïng toïa cuøng luaän baøn veà A-tyø-ñaït-ma raát saâu xa ñöôïc.” Trong naøy caùi gì laø A-tyø-ñaït-ma raát saâu xa? Ñoù goïi laø dieät ñònh lui suït vaø hieåu bieát nhö thaät. Laïi nhö Ñöùc Phaät baûo vôùi A-nan-ñaø raèng: “Ta coù A-tyø-ñaït-ma raát saâu xa, goïi laø caùc duyeân khôûi, khoù thaáy, khoù hieåu, khoâng theå suy nghó, khoâng phaûi laø phaïm vi cuûa suy nghó, chæ coù ngöôøi trí tueä thoâng minh vi dieäu thì môùi coù theå bieát ñöôïc.” Trong naøy caùi gì laø A-tyø-ñaït-ma raát saâu xa? Ñoù goïi laø taùnh nhaân duyeân vaø hieåu bieát ñuùng nhö thaät. Laïi trong kinh noùi: “Ta coù A-tyø-ñaït-ma raát saâu xa, goïi laø taùnh duyeân vaø duyeân khôûi, nôi naøy raát saâu xa khoù thaáy-khoù hieåu, khoâng theå suy nghó, khoâng phaûi laø phaïm vi cuûa suy nghó, chæ coù ngöôøi trí tueä thoâng minh vi dieäu môùi coù theå bieát ñöôïc. Laïi coù A-tyø-ñaït-ma raát saâu xa, goïi laø taát caû moïi nôi nöông nhôø ñeàu vónh vieãn rôøi boû, aùi khoâng coøn vaø rôøi xa oâ nhieãm, ñeán caûnh giôùi Nieát-baøn vaéng laëng, nôi naøy heát söùc saâu xa, khoù thaáy vaø khoù hieåu, noùi roäng nhö tröôùc ñaây.” Trong naøy caùi gì laø A-tyø-ñaït-ma raát saâu xa? Ñoù goïi laø taùnh nhaân duyeân vaø Nieát-baøn vaéng laëng cuøng söï hieåu bieát ñuùng nhö thaät. Laïi nhö Ñöùc Phaät baûo vôùi A-nan- ñaø raèng: “Laïi coù A-tyø-ñaït-ma raát saâu xa, goïi laø phaùp coøn laïi töông töï raát saâu xa, Ta ôû trong ñoù töï mình hieåu roõ maø ñang thuyeát ra.” Trong naøy caùi gì laø A-tyø-ñaït-ma raát saâu xa? Ñoù goïi laø höôùng veà nhöõng caùch nhìn vaø hieåu bieát ñuùng nhö thaät. Laïi trong kinh noùi: “Ta coù A-tyø-ñaït-ma raát saâu xa, goïi laø taát caû caùc phaùp raát saâu xa cho neân khoù thaáy, khoù thaáy bôûi

vì raát saâu xa.” Trong naøy caùi gì laø A-tyø-ñaït-ma raát saâu xa? Ñoù goïi laø taát caû phaùp taùnh vaø hieåu bieát ñuùng nhö thaät. Trong caùc kinh naøy tuøy theo yù nghóa khaùc bieät ñöa ra caùc loaïi giaûi thích sai khaùc, nhöng nghóa thuø thaéng cuûa A-tyø-ñaït-ma thì töï taùnh chæ laø tueä caên voâ laäu. Töùc laø töø ñaây maø phaùt khôûi thaønh tueä nhôø Tu cuûa theá gian, goïi laø Noaõn-Ñaûnh-Nhaãn vaø Theá ñeä nhaát phaùp. Bôûi vì coù theå phaân bieät quaùn saùt boán Thaùnh ñeá, cho neân cuõng ñöôïc teân goïi laø A-tyø-ñaït-ma. Cuõng töø ñaây maø phaùt khôûi thaønh tueä nhôø Tö thuø thaéng, goïi laø baát tònh-giöõ yù nieäm baèng hôi thôû... Bôûi vì coù theå quaùn saùt taùch bieät hoaëc toång quaùt caùc uaån, cho neân cuõng ñöôïc teân goïi laø A-tyø-ñaït-ma. Cuõng töø ñaây maø phaùt khôûi thaønh tueä nhôø Vaên thuø thaéng, phaân bieät töï töôùng vaø coäng töôùng cuûa caùc phaùp ñeå kieán laäp töï töôùng vaø coäng töôùng cuûa caùc phaùp, loaïi boû caùi ngu vì chaáp thaät coù vaät vaø caùi ngu cuûa sôû duyeân. Bôûi vì khoâng taêng giaûm ñoái vôùi caùc phaùp, cho neân cuõng ñöôïc teân goïi laø A-tyø-ñaït-ma. Laïi töø ñaây maø phaùt khôûi ñaït ñöôïc tueä nhôø Sinh thuø thaéng. Bôûi vì ñoái vôùi möôøi hai phaàn giaùo trong ba Taïng coù theå tieáp nhaän-coù theå duy trì, suy xeùt quaùn saùt khoâng thay ñoåi sai laïc, cho neân cuõng ñöôïc teân goïi laø A-tyø-ñaït-ma. Laïi nhôø vaøo tö löông thaâu nhieáp vaø duy trì nhö vaäy maø tueä caên voâ laäu chuyeån bieán ñöôïc roäng raõi

roõ raøng, cho neân cuõng goïi laø A-tyø-ñaït-ma. Hoûi: Neáu A-tyø-ñaït-ma chæ laáy tueä caên voâ laäu laøm töï taùnh, thì taïi sao luaän naøy laïi goïi laø A-tyø-ñaït-ma? Ñaùp: A-tyø-ñaït-ma voán coù cho neân cuõng goïi laø A-tyø-ñaït-ma. Nhö moïi nôi trong kinh ñoái vôùi raát nhieàu loaïi voán coù aáy ñeå thieát laäp teân goïi cuûa raát nhieàu loaïi. ÔÛ ñaây cuõng nhö vaäy, nghóa laø gioáng ñoái vôùi Laïc thì thieát laäp theo teân goïi cuûa Laïc. Nhö tuïng noùi: Vì aên maø vui vôùi xin aên, aùo tuøy theo nieàm vui maø ñöôïc aùo, Ñöôøng ñi qua vui vôùi nuùi röøng, döøng chaân nghó vui vôùi hang saâu. Theå cuûa aên uoáng aùo - quaàn..., thaät ra chaúng phaûi laø Laïc, nghóa ñích thöïc cuûa Laïc thì coù nghóa laø nhöõng Laïc thoï. Hoaëc coù ngöôøi cho raèng: Cuõng laø Laïc cuûa khinh an. Nhöng aùo quaàn-aên uoáng... laø Laïc voán coù, cho neân ôû trong tuïng cuõng noùi laø Laïc. Laïi nhö ñoái vôùi Caáu voán coù maø thieát laäp theo teân goïi cuûa Caáu, nhö tuïng noùi: Ngöôøi nöõ laø veát baån phaïm haïnh, ngöôøi nöõ laøm toån haïi chuùng sinh Heát söùc phaïm haïnh maø thanh tònh, khoâng do nöôùc coù theå röûa saïch. Ngöôøi nöõ thaät ra chaúng phaûi laø Caáu, nghóa ñích thaät cuûa Caáu thì goïi laø tham, saân, si nhöng trong tuïng noùi ngöôøi nöõ laø Caáu, Bôûi vì laø Caáu voán coù. Laïi nhö ñoái vôùi Laäu voán coù maø thieát laäp teân goïi cuûa Laäu, nhö

noùi baûy Laäu laø toån haïi-laø ñoát chaùy-laø khoå naõo. Caùc caên thaät ra chaúng phaûi laø Laäu, Bôûi vì Laäu voán coù ma thieát laäp teân goïi cuûa Laäu, nghóa ñòch thöïc cuûa Laäu thì chæ coù ba, ñoù laø Duïc laäu-Höõu laäu vaø Voâ minh laäu. Laïi nhö ñoái vôùi Tuøy mieân voán coù maø thieát laäp teân goïi cuûa Tuøy mieân. Nhö trong kinh noùi: "Tyø kheo neân bieát! Saéc laø tuøy mieân heã taêng leân laø cheát, neáu cöù taêng leân thì seõ cheát, neáu cöù cheát thì seõ nhaän chòu, neáu cöù nhaän chòu thì seõ raøng buoäc." Saéc chaúng phaûi laø Tuøy mieân, nghóa ñòch thöïc cuûa Tuøy mieân chæ coù baûy loaïi, nhöng trong kinh noùi Saéc laø tuøy mieân, Bôûi vì Tuøy mieân laø voán coù. Laïi nhö ñoái vôùi Vò voán coù maø thieát laäp teân goïi cuûa Vò. Nhö trong kinh noùi: "Tyø kheo neân bieát! Vò cuûa maét laø saéc vi dieäu, saéc laø moùc caâu cuûa ma." Maét thaät ra chaúng phaûi laø Vò, nghóa ñòch thöïc cuûa Vò thì goïi laø do aùi maø sinh ra, nhöng trong kinh noùi Vò cuûa maét laø Saéc, Bôûi vì laø Vò voán coù. Laïi nhö ñoái vôùi Duïc voán coù maø thieát laäp teân goïi cuûa Duïc. Nhö trong kinh noùi: "Duïc laø caùi gì? Ñoù goïi laø naêm duïc tuyeät dieäu." Laïi nhö tuïng noùi: Naêm duïc laïc tuyeät dieäu nhö vaäy, ñaùng yeâu thích vaø ñaùng möøng vui. Do vöøa yù maø duïc daãn daét, coù theå laøm cho taâm nhieãm tröôùc. Saéc... chaúng phaûi laø Duïc, nghóa ñích thöïc cuûa Duïc thì goïi laø ñoái vôùi taâm yù kia, nhöng trong kinh vaø tuïng noùi aùi kia laø Duïc, bôûi vì laø Duïc voán coù. Laïi nhö ñoái vôùi Thoái voán coù maø thieát laäp teân goïi cuûa Thoái. Nhö trong kinh noùi: "Coù naêm nhaân duyeân khieán cho luùc giaûi thoaùt maø A-la-haùn lui suït: 1. Quaûn lyù söï nghieäp. 2. Vui vôùi hyù luaän. 3. Cuøng nhau tranh caõi. 4. Ham thích ñi xa. 5. Gaëp beänh keùo daøi." Khoâng phaûi laø quaûn lyù söï nghieäp... ñeàu laø theå cuûa söï thöôøng xuyeân lui suït, nghóa ñích thöïc cuûa Thoái thaát, ñoù laø taát caû caùc phaùp baát thieän vaø höõu phuù voâ kyù, nhöng trong

kinh noùi quaûn lyù söï nghieäp… ñeàu laø nhaân duyeân coù theå lui suït, bôûi vì laø söï Thoái thaát voán coù. Laïi nhö ñoái vôùi Nghieäp voán coù maø thieát laäp teân goïi cuûa Nghieäp. Nhö trong kinh noùi: “Coù ba loaïi yù nghieäp laø Tö-AÙc vaø Baát thieän, neáu laøm taêng tröôûng thì caûm laáy quaû dò thuïc chaúng vui thích chuùt naøo, ñoù laø tham duïc-saân giaän-taø kieán.” Khoâng phaûi tham duïc… laø yù nghieäp thaät söï, nghóa ñích thöïc cuûa yù nghieäp, ñoù laø yù cuøng coù Tö vaø AÙc. Nhöng trong kinh goïi laø yù nghieäp, nghóa laø yù nghieäp baát thieän naøy voán coù. Laïi nhö ñoái vôùi nhaân dò thuïc voán coù maø thieát laäp teân goïi cuûa nhaân dò thuïc. Nhö Toân giaû aáy ñaõ

noùi veà Voâ dieät: “Toâi nhôø vaøo nhaân dò thuïc cuûa neân böõa aên, maø baûy laàn sinh leân coõi trôøi vaø baûy laàn sinh trong loaøi ngöôøi, vaøo ñôøi cuoái cuøng ñöôïc saïch heát caùc laäu.” Khoâng phaûi chæ coù neân böõa aên laø nhaân dò thuïc, nghóa ñòch thöïc cuûa nhaân dò thuïc, nghóa laø phaùp baát thieän vaø thieän höõu laäu. Nhöng Toân giaû aáy döïa vaøo neân böõa aên maø noùi nhaân dò thuïc, bôûi vì nhaân dò thuïc kia laø nhaân voán coù. Nhö ñoái vôùi caùc loaïi naøy, moïi nôi trong kinh duøng teân goïi caùc loaïi aáy maø noùi veà caùc loaïi voán coù aáy, luaän naøy cuõng nhö vaäy, laø A-tyø-ñaït-ma voán coù neân cuõng goïi laø A-tyø-ñaït-ma. Nhö vaäy nghóa ñích thöïc cuûa A-tyø-ñaït-ma thì töï taùnh chæ laø tueä caên voâ laäu, thaâu nhieáp neân Giôùi-neân Xöù vaø neân Uaån, neáu cuøng töông öng vôùi Thuû thì tuøy theo chuyeån bieán maø thaâu nhieáp ba Giôùi - hai Xöù vaø naêm Uaån, nhöõng tö löông coøn laïi ñeàu laø A-tyø-ñaït-ma thuoäc theá tuïc, ñoù goïi laø töï taùnh cuûa A-tyø-ñaït-ma. Nhö noùi veà töï taùnh thì töï theå cuûa ngaõ-vaät, baûn taùnh cuûa töôùng phaàn, neân bieát cuõng nhö vaäy. Ñaõ noùi veà töï taùnh, cho neân nay seõ noùi bôûi vì nghóa gì maø goïi laø A-tyø-ñaït-ma? Caùc Luaän sö noùi veà A-tyø-ñaït-ma: Ñoái vôùi töôùng cuûa caùc phaùp coù theå kheùo leùo quyeát traïch (quyeát traïch: Löïa choïn. Töø ñaây veà cuoái chæ duøng thuaät ngöõ Quyeát traïch), coù theå quyeát traïch cao nhaát, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma. Laïi nöõa, ñoái vôùi taùnh cuûa caùc phaùp coù theå kheùo leùo giaùm saùt (tìm hieåu) vaø coù theå deã daøng thoâng suoát, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma. Laïi nöõa, coù theå ñoái vôùi caùc phaùp hieän quaùn maø taùc chöùng, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma. Laïi nöõa, phaùp taùnh raát saâu xa maø coù theå ñaït ñeán taän cuøng nguoàn goác, cho neân laø A-tyø-ñaït-ma. Laïi nöõa, tueä caên cuûa caùc baäc Thaùnh nhôø vaøo ñaây maø ñöôïc thanh tònh, cho neân goïi laø A- tyø-ñaït-ma. Laïi nöõa, coù theå deã daøng bieåu loä roõ raøng phaùp taùnh saâu kín, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma. Bieát ñöôïc phaùp taùnh saâu kín töø voâ thæ, rôøi xa nôi naøy thì khoâng coù gì coù theå bieåu loä roõ raøng ñöôïc. Laïi nöõa, ñaõ noùi veà phaùp taùnh khoâng coù gì traùi ngöôïc, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma. Neáu coù ai coù naêng löïc ñoái vôùi töï töôùng vaø coïng töôùng cuûa A-tyø-ñaït-ma heát söùc coá gaéng luyeän taäp xuyeân suoát, thì chaéc chaén khoâng coù ai coù theå chaát vaán ñuùng nhö phaùp, khieán cho coù phaàn naøo traùi ngöôïc ñoái vôùi phaùp taùnh. Laïi nöõa, coù naêng löïc cheá phuïc nhöõng luaän thuyeát khaùc cuûa taát caû ngoaïi ñaïo, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma.

Caùc Ñaïi Luaän sö veà A-tyø-ñaït-ma, thì haøng taø ma ngoaïi ñaïo khoâng ai coù naêng löïc ñoái choïi ñöôïc. Toân giaû Theá Höõu coù noùi nhö vaäy: “Luoân coù theå quyeát traïch taùnh-töôùng cuûa caùc phaùp trong caùc kinh, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma. Laïi nöõa, ñoái vôùi phaùp taùnh trong möôøi hai chi duyeân khôûi coù theå deã daøng hieåu taát caû, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma. Laïi nöõa, bôûi vì coù naêng löïc hieän quaùn veà boán Thaùnh

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 1 14

ñeá phaùp, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma. Laïi nöõa, kheùo leùo noùi veà phaùp tu taäp taùm Thaùnh ñaïo, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma. Laïi nöõa, coù naêng löïc chöùng ñöôïc Nieát-baøn, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma. Laïi nöõa, coù naêng löïc duøng voâ löôïng phaùp moân ñeå phaân bieät töôøng taän ñoái vôùi caùc phaùp, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma.” Ñaïi ñöùc noùi raèng: “Ñoái vôùi phaùp taïp nhieãm-thanh tònh-raøng buoäc-giaûi thoaùt-löu chuyeån-hoaøn dieät, duøng Danh thaân-Cuù thaân vaø Vaên thaân theo thöù töï keát taäp an laäp ñeå phaân bieät roõ raøng, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma.” Hieáp Toân giaû noùi: “Ñaây laø tueä cöùu caùnh, ñaây laø tueä quyeát ñoaùn, ñaây laø tueä thaéng nghóa, ñaây laø tueä khoâng sai laàm, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma.” Toân giaû Dieäu aâm coù noùi nhö vaäy: “Ngöôøi caàu giaûi thoaùt, luùc tu taäp chaùnh haïnh, coù theå phaân bieät ñöôïc nhöõng nghóa maø mình chöa hieåu roõ, noùi ñaây laø khoå-ñaây laø nhaân cuûa khoå, ñaây laø khoå dieät- ñaây laø ñaïo höôùng veà dieät, ñaây laø ñaïo gia haïnh, ñaây laø ñaïo voâ giaùn, ñaây laø ñaïo giaûi thoaùt, ñaây laø ñaïo thaéng tieán, ñaây laø höôùng veà ñaïo, ñaây laø ñaït ñöôïc quaû. Coù theå phaân bieät ñuùng ñaén nhöõng nghóa nhö vaäy, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma.” Phaùp maät boä noùi: “Phaùp naøy taêng thöôïng, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma.” Nhö coù tuïng noùi: Tueä cao nhaát ñoái vôùi theá gian, coù theå löïa choïn vaø höôùng veà, Bôûi vì bieát roõ raøng chính xaùc, laõo töû heát saïch khoâng coøn soùt. Hoùa Ñòa Boä noùi: “Tueä coù naêng löïc soi saùng phaùp, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma.” Nhö trong kinh noùi: “Trong taát caû moïi söï soi chieáu, Ta noùi tueä soi chieáu laø ñöùng ñaàu baäc nhaát.” Ví duï naøy noùi: ÔÛ trong caùc phaùp thì Nieát-baøn laø toái thöôïng, bôûi vì phaùp naøy tieáp theo phaùp kia, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma. Thanh Luaän Boä noùi: “A goïi laø tröø boû, Tyø goïi laø löïa choïn, phaùp naøy coù theå tröø boû vaø löïa choïn, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma. Tröø boû nhöõng gì? Ñoù laø kieát-phöôïc-tuøy mieân-tuøy phieàn naõo-trieàn. Löïa choïn nhöõng gì? Ñoù laø Uaån-giôùi-xöù-duyeân khôûi, ñeá thöïc vaø quaû Sa moân cuøng Boà-ñeà phaàn.” Toân giaû Phaät Hoä ñöa ra luaän thuyeát nhö vaäy: “A Tyø laø söï trôï giuùp cuûa ngoân ngöõ maø bieåu hieän nghóa lyù hieän tieàn, phaùp naøy coù naêng löïc daãn daét taát caû caùc thieän phaùp, nghóa laø caùc giaùc phaàn ñeàu hieän roõ ôû tröôùc maét, cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma.” Toân giaû Giaùc Thieân ñöa ra giaûi thích nhö vaäy: “A Tyø laø söï trôï giuùp ngoân ngöõ maø bieåu hieän nghóa lyù taêng thöôïng, nhö maïn taêng thöôïng thì goïi laø A-tyø maïn, giaùc taêng thöôïng thì goïi laø A-tyø giaùc, laõo taêng thöôïng thì goïi laø A-tyø laõo. ÔÛ ñaây cuõng nhö vaäy, phaùp naøy taêng thöôïng cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma.” Toân giaû Laõo Thoï ñöa ra giaûi thích

nhö vaäy: “A Tyø laø trôï giuùp ngoân ngöõ bieåu thò cho nghóa cung kính, nhö cung kính kheå thuû thì goïi laø A-tyø kheå thuû, cung kính cuùng döôøng thì goïi laø A-tyø cuùng döôøng. ÔÛ ñaây cuõng nhö

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 1 15

vaäy, phaùp naøy toân troïng ñaùng cung kính cho neân goïi laø A-tyø-ñaït-ma.” Hoûi: Vì sao luaän naøy goïi laø Phaùt Trí? Ñaùp: Bôûi vì caùc trí veà thaéng nghóa ñeàu phaùt sinh töø ñaây, ñaây laø neàn taûng ñaàu tieân, cho neân goïi laø Phaùt Trí. Laïi nöõa, luaän naøy neân goïi laø Trí An laø Trí An Tuùc xöù. Laïi nöõa, caùc trí duõng maõnh coù theå phaùt sinh baét ñaàu taïi ñaây, phaùt ra duyeân cuûa trí duõng maõnh, cho neân goïi laø Phaùt Trí. Laïi nöõa, caùc trí ñeán Nieát-baøn (bæ ngaïn) döïa vaøo ñaây maø coù theå ñeán nôi, cho neân goïi laø Phaùt Trí. Môû thoâng taát caû töï töôùng vaø coïng töôùng vaø coïng töôùng cuûa caùc phaùp, khoâng coù luaän naøo coù theå baèng luaän naøy, cho neân goïi laø Phaùt Trí. Laïi nöõa, trí theá gian vaø trí xuaát theá gian, ñeàu döïa vaøo dieäu moân cuûa Phaùt Trí naøy cho neân goïi laø Phaùt Trí. Hoûi: Luaän naøy thuø thaéng lôïi ích thì töôùng aáy theá naøo? Ñaùp: Tuøy thuaän giaûi thoaùt-ñoaïn tröø-raøng buoäc, thuaän theo Khoâng- Voâ ngaõ maø traùi vôùi ngaõ-ngaõ sôû, hieån baøy lyù voâ ngaõ maø ngaên chaën loái veà chaáp thuû, môû thoâng yù hieåu bieát maø chaám döùt nieäm hoân meâ, loaïi boû ngu si maø phaùt sanh trí tueä, ñoaïn döùt löôùi nghi mang laïi quyeát ñònh, rôøi boû taïp nhieãm veà thanh tònh, chæ trích löu chuyeån maø ca ngôïi hoaøn dieät, töø boû sanh töû ñaït ñöôïc Nieát-baøn, phaù tan taát caû ngoaïi ñaïo taø luaän, thaønh laäp taát caû chaùnh luaän cuûa Phaät phaùp. Luaän naøy thuø thaéng lôïi ích thì töôùng aáy nhö vaäy. ----------

Ghi Chuù: Ngaøy 27 thaùng 7 naêm thöù nhaát nieân hieäu Hieån Khaùnh nhaø Ñöôøng, taïi vieän phieân dòch kinh ñieån chuøa Ñaïi Töø AÂn-Tröôøng An, Tam Taïng Phaùp Sö Huyeàn Trang phuïng chieáu-dòch. Sa moân Gia Thöôïng chuøa Hoaèng Phaùp ghi laïi. Sa moân Minh Chaâu chuøat Ñaïi Töø AÂn chöùng nghóa. Sa moân Hueä Quyù chuøa Ñaïi Töø AÂn chöùng nghóa. Sa moân Phaùp Töôøng chuøa Ñaïi Töø AÂn chöùng nghóa. Sa moân Tueä Caûnh chuøa Taây Minh chöùng nghóa. Sa moân Thaàn Thaùi chuøa Ñaïi Töø AÂn chöùng nghóa. Sa moân chuøa Phoå Hieàn chuøa Ñaïi Töø AÂn chöùng nghóa. Sa moân Thieän Laïc chuøa Ñaïi Töø AÂn chöùng nghóa. Sa moân Theâ Huyeàn chuøa Ñaïi Töø AÂn vieát vaên. Sa moân Tònh Maïi chuøa Ñaïi Töø AÂn vieát vaên. Sa moân Tueä Laäp chuøa Taây Minh vieát vaên. Sa moân Huyeàn Taéc chuøa Taây Minh vieát vaên. Sa moân Nghóa Baûo chuøa Ñaïi Töø AÂn söûa chính taû. Sa moân Huyeàn ÖÙng chuøa Ñaïi Töø AÂn söûa chính taû. Sa moân Thaàn Saùt chuøa Taây Minh caàm buùt vieát.

Sa moân Bieän Thoâng chuøa Ñaïi Töø AÂn caàm buùt vieát. Sa moân Haûi Taïng chuøa Nguïy Phaït-Ñoàng Chaâu ghi laïi. Sa moân Thaàn Phöôûng chuøa Nguïy Phaït-Ñoàng Chaâu ghi laïi. Sa moân Gia Thöôïng chuøa Taây Minh ghi laïi. Sa moân ñaïi Thöøa Quang chuøa Ñaïi Töø AÂn ghi laïi. Vaät vaø tình chung giao caûm, giuùp nhau toû ngoä giaùo phaùp, Ñaïi Thaùnh ñeå laïi pheùp taéc, thaät söï daãn daét keû

nghi. Nhöng maø ngaøy baäc tieàn hieàn phieân dòch, nan tre khoâng ghi nhôù heát, lieàn khieán cho haøng haäu hoïc, loøng ñaày aép nhöõng hoaøi nghi. Nay vì vaäy vieát ñaày ñuû, ñeå laøm saùng toû nieàm tin. Nguyeän baïn beø truyeàn baù vieát cheùp, cuøng chung chí höôùng vôùi toâi, ngoõ haàu traûi qua ñôøi kieáp, maõi maõi khoâng coøn meâ hoaëc. Ñaïi phu noäi thò quaân Quaùn Töï Taïi laø ñeä töû Phaät trong thôøi Ñaïi Ñöôøng, cung kính vieát luaän môùi phieân dòch töø Taây Vöïc, nguyeän heát cuoäc ñôøi coøn laïi naøy, taâm ñaïo khoâng lui suït, ngoõ haàu ñem löu thoâng ñeán nhöõng nôi naøo chöa ñöôïc nghe. Troäm cho raèng maët trôøi Phaät laën xuoáng phía Taây, chaùnh phaùp huyeàn dieäu suy suïp daàn, doøng soâng tueä truyeàn veà phöông Ñoâng, töôïng giaùo môùi löu truyeàn roäng raõi. Laù buøa hieám coù ôû theá gian, nghóa saâu xa neâu roõ nôi Boái dieäp; vaät baùu voâ cuøng quyù giaù, raát tinh vi phaùt ra taïi Long cung; keùo thaúng veà nguoàn coäi cuûa mình, ngaên doøng hung haõn maø döøng laïi vónh vieãn; ñi qua baäc cöûa huyeàn dieäu, rôøi ngoâi nhaø muïc naùt maø maõi maõi caùch xa. Phaùp sö Huyeàn trang laø baäc Long töôïng cuûa Thích moân, laø chim Thu loä cuûa Chaán Ñaùn, vöôït qua Thoâng Sôn maø chòu khoù hoïc hoûi, oâm loøng maø laáy Phaïm Vaên maø trôû veà queâ cuõ, hô khoâ theû tre maø hoøan thaønh söï nghieäp ngaøn naêm, truyeàn baù löu thoâng khaép cho moïi nôi cuøng bieát. May maén ñöôïc nghe chaùnh phaùp, gieo nhaân coù leõ trong saùng, nhöng baûn chaát khoâng veïn toaøn, nay doác heát chuùt phöôùc loäc naøy, sao cheùp y chæ saâu xa aáy, duøng ñoâi lôøi chaép vaù, loøng nghó maét nhìn coù ñuû kinh, töï mình ñöôïc truyeàn trao bí quyeát, ngoõ haàu khoâng coù gì sai laàm. Ñem phöôùc laønh naøy, caàu chuùc Thaùi Toâng Vaên Hoaøng Ñeá an laønh, töø ñaây truyeàn baù cho taát caû Hoaøng ñeá - vöông coâng khanh só, thaân thuoäc hoï haøng, toaøn theå daân chuùng, cho ñeán caùc loaøi boø bay maùy cöïa, bình ñaúng huaân tu, nhôø vaøo neàn taûng toát ñeïp naøy, môùi böôùc leân ñòa vò Chaùnh giaùc.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.